

Sähköisen potilaskertomuksen ydintietojen käyttö ja hyödyntäminen lääkäreiden läheteissä

Terveystieteiden tutkimuskeskusten Atk-päivät
Lahti

20.5.2007

Huovila Minna

Päijät-Hämeen sosiaali- ja terveysyhtymä

Kristiina Häyrinen

Kuopion yliopisto

Terveystieteiden ja -talouden laitos

Tausta

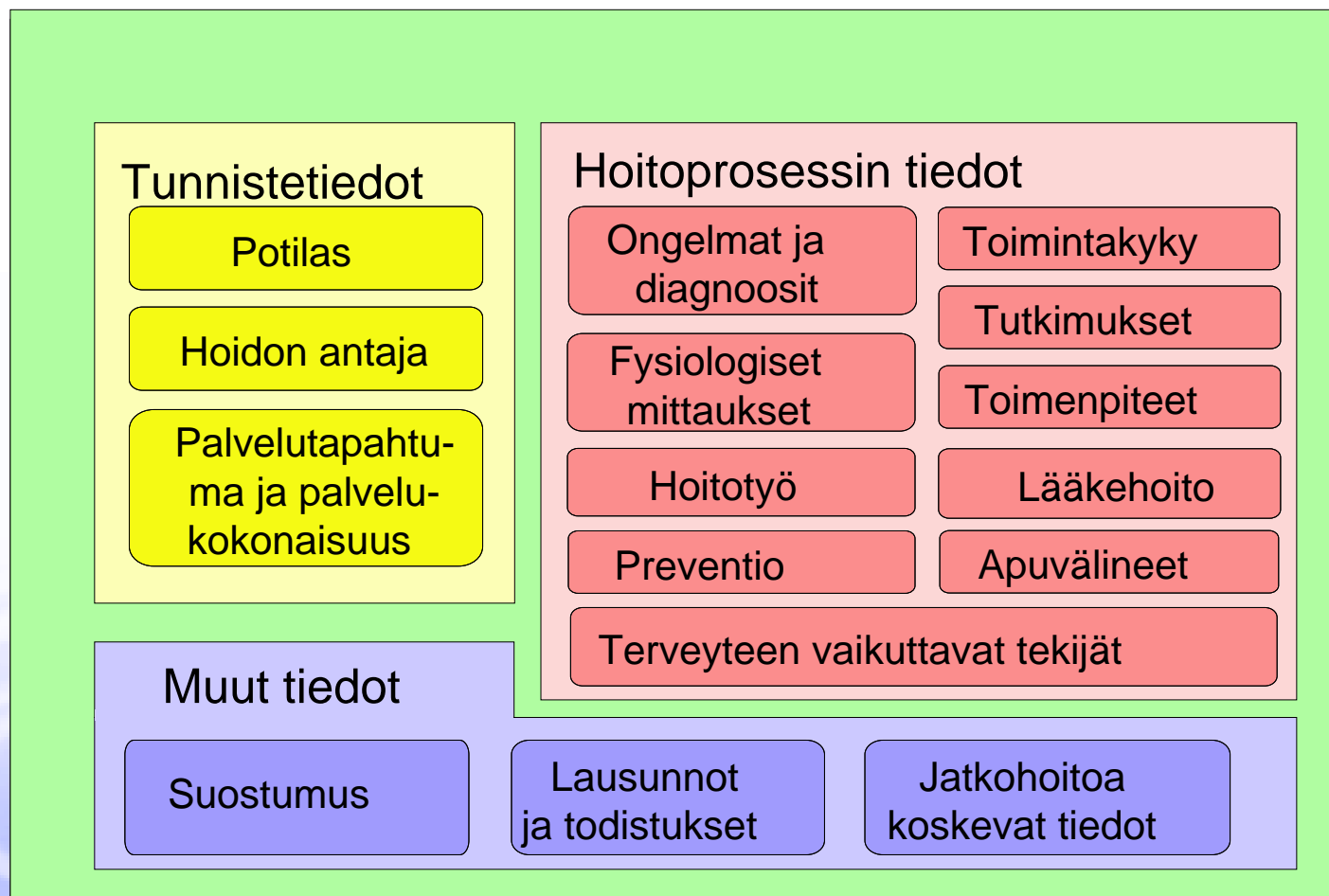
- Lähete on perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon välisen kliinisen tiedonkulun kannalta tärkeimpiä välineitä
- Kriittinen tekijä on lähetteen tietosisältö - sen perusteella vastaanottavan erikoislääkärin tulisi pystyä pääättelemään potilaan tutkimuksen ja hoidon tarve
- Läheteprosessia voidaan parantaa ohjeistettujen strukturoitujen läheteiden ja lääkäreiden koulutusten avulla (Grimshaw, Winkens, Shirran, Cunningham, Mayhew , Thomas & Fraser 2005).

Tausta

■ Lähetteen tietosisältö

- sairaalan nimi ja erikoisalain poliklinikka, jonne potilas ohjataan
- potilaan kiireellisyysluokka
- potilaan henkilötiedot
- aikaisemmat sairaudet ja niiden hoitopaikat (ainakin niiltä osin kuin niillä on merkitystä)
- esitiedot nyky sairaudesta (myös aiemmat tutkimukset sekä hoito ja sen tulokset)
- nykytilan osalta lähettävän lääkärin toteamat havainnot, tulokset hänen suorittamistaan tutkimuksista sekä tiedot mahdollisesti määrätystä hoidosta
- kysymyksenasettelu ja poliklinikkaan lähettämisen syy (Mattson Tina, Mustonen Eeva & Leisio Cristian 1988. Lääkintöhallituksen voimassa olevat yleiskirjeet. Valtion painatuskeskus, Helsinki)

Sähköisen potilaskertomuksen ydintiedot



Tutkimuksen tarkoitus ja tutkimusmenetelmälliset lähtökohdat

- kuvata ja arvioida mitä sähköisen potilaskertomuksen ydintietoja lähetteet sisältävät ja miten potilaan hoidon ja tutkimuksen tarve on kuvattu
- arviointitutkimus, kriteerinä sähköisen potilaskertomuksen ydintiedot
- formatiivinen arviointi

Aineisto

- Päijät-Hämeen keskussairaalan sisätautien poliklinikalle tulleet paperiset lähetteet (n=191)
- Lähetteistä 141 oli lähetetty terveyskeskuksista, 22 yksityiseltä lääkäriasemalta, 18 työterveyshuollosta ja 10 toisesta sairaanhoitopiiristä tai sairaalasta. Lähetteistä 90 oli kirjoitettu naisille ja 101 lähetettä miehille. Aineiston ikäjakauma vaihteli 15:sta 86 vuoteen, keski-ikä ollessa 55 vuotta

Aineiston käsittely ja analysointi

- osastosihteeri keräsi aineiston ja poisti potilaiden tunnistetiedot
- sisällön analyysi
- arviointikriteeri: ydintiedot

Ydintietojen esiintyminen läheteissä

- läheteissä oli käytetty 15 eri ydintietokokonaisuutta
- yleensä vapaamuotoista tekstiä
- luokituksia tai nimikkeistöjä oli hyödynnetty diagnooseissa (8%) ja laboratoriotutkimuksissa

Ydintietojen esiintyminen läheteissä

Ydintietokokonaisuus	Lähteet (n=191)	
	f	f %
Hoitojakson tai palveluketjun yhteenveto	191	100
Ongelmat	191	100
Potilaan tunnistetiedot	191	100
Hoidon antajan tunnistetiedot	189	99
Diagnoosi	183	96
Jatkohoidon järjestämistä koskevat tiedot	177	93
Tutkimukset	170	89
Lääkehoito	149	78

Ydintietojen esiintyminen läheteissä

Ydintietokokonaisuus	Lähteet (n=191)	
	f	f %
Fysiologiset mittaukset	92	48
Terveyteen vaikuttavat tekijät	90	47
Toimenpiteet	60	31
Toimintakyky	55	29
Riskitiedot	5	3
Hoitotyö	2	1
Lausunnot	2	1
Apuvälineet	1	0,5
Preventio	1	0,5

Esimerkkejä

- Hoidon syyn kuvaus vapaamuotoisesti
 - *"outo jalkojen väsyminen"*
 - *"kohoavat transaminaasit"*
- osassa läheteissä oli latinankielisen tai suomenkielisen diagnoosin potilaan oireita vapaamuotoisesti
 - *"huononolon kohtaukset"*
 - *"joka paikan särkyä"*
- saatettiin kuvata potilaan ongelmaa monisanaisesti seuraavasti:
 - *"epämääräinen rintakipu, ajoittain rinnassa nyppivää ja kirvelevää tunnetta"*
- diagnoosi:
 - *"I25.1 Sepelvaltimosairaus, E78.0 Hyperkolesterolemia"*

Esimerkkejä

- aikaisemmat sairaudet ja diagnoosit
 - ”*diagnosoitu Barlovin syndrooma*”
 - ”*aivoinfarktin jälkitila*”
- riskitiedot
 - ”*moniallerginen / yleisherkestynyt potilas*”
 - ”*Yliherkkä Tiomersaalille, Basitrasiinille, Neomysiinille*”
- terveyteen vaikuttavat tekijät
 - *tupakointi: ”tupakoinut n 40 vuotta, 1,5-2 askia päivässä”*
 - *päihteet:*
 - *alkoholi: ”alkoholiakin runsaasti mennyt”*
 - *liikunta: ”potilas harrastaa voimaurheilua ja on sangen lihaksikas”*
 - *ravitsemus: ”noudattanut vuosia keliakiadieettiä”*

Esimerkkejä

- fysiologiset mittaukset
 - pituus, paino, verenpaine, syke, veren happipitoisuusarvo, lämpö
 - verenpaineesta tai pulssista saattoi olla arvoja jopa pidemmän seurannan ajalta
- hoitotyö
 - lääkärin kirjaamana
 - *”os:lla Phks:stä palattuaan ollut melko hyvävointinen. Rollaattorin avulla kävellyt, pikkupesut autettuna. Ruokailujen jälkeen ainakin pahoinvoinnin tunnetta. Voipunut.”*

Esimerkkejä

■ tutkimukset

- osassa läheteissä oli hieman ylimalkaisesti ilmaistu laboratorionkoista
 - ”laboratorionkoet tyystin normaalit”
 - ”inr nyt hoitotasolla useamman viikon”
- osassa oli seikkaperäisesti luetteloitu otetut laboratoriontutkimukset, vastaukset ja viitearvot
- radiologisista tutkimuksista saattoi olla maininta ja löydös lyhyesti ilmaistuna
 - ”ylävatsan uä normaali”
 - ”thx ei merkittävää patologista”

tai
- olla kirjattuna koko radiologinen löydös
 - ”virtsaiteiden natiivirtg:ssä todettu molempien munuaisten konkrementit”

Esimerkkejä

■ lääkehoito

- lääkehoidon tiedon taso ja tarkkuus vaihtelivat
- tyypillisimmillään potilaan nykyistä lääkitystä listanomaisesti
 - ”lääkityksenä nykyisin seloken zoc 190mg x 1 ja isoptin ret 1x1”
- kirjauksissa oli havaittavissa puutteita tämänhetkinen lääkitys oli kirjattu ilman tarkkaa annostusta
- myös kokeilussa olevia lääkehoitoja
- lääkehoidon aloituksen ajankohta
- lääkityksen aloittamisen, lopettamisen tai muuttamisen syitä

Esimerkkejä

■ toimenpiteet

- kirjattu esimerkiksi erilaiset leikkaukset, scopiat ja biopsiat
- osassa läheteissä toimenpiteistä oli kirjattu myös löydös

- *"munuaisbiopsian löydöksenä fogaalinen proliferatiivinen*
- *"gastroskopia 1991, mikä oli ok"*

■ toimintakyky

- hyvinkin monisanaisesti potilaan kykyä selviytyä päivittäisten toimintojen fyysisistä, psyykkisistä, sosiaalisista ja kognitiivisista vaatimuksista
- fyysinen toimintakyky
- *"vuonna -95 laaja-alainen vasemman puoleinen aivoinfarkti, josta jäänyt afasia ja oikeanpuoleinen hemipareesi. Hemipareesista motorisesti toipunut ilman apuvälineitä liikkuvaksi."*

Pohdinta

- potilaan hoidon ja tutkimuksen tarpeen arviointi saattaa olla vaikeaa, sillä ydintietojen esiintyminen aineistossa oli puutteellista, vaikka lähetteen tietosisältö vaatimuksissa ne ilmenevät
- läheteissä välitetty tieto jäi osittain epätäsmälliseksi, joten tiedon hyöty ja arvo käyttäjälle jää puutteelliseksi

Pohdinta

- sähköisen potilaskertomuksen kehittämisessä tulisi huomioida kertaalleen kirjatun tiedon hyödyntäminen
- päätöksenteon tuen liittäminen rakenteiseen tietoon esimerkiksi hoidon kriteerit
- hoitotyön osuuden liittäminen lääkärin läheteeseen
- strukturoidun lähetteen käyttöönotto, hoitosuosituksen liittäminen läheteeseen ja koulutuksen järjestäminen voisivat parantaa läheteiden tietosisältöä
- sähköinen tiedonvälitys mahdollistaa myös läheteiden tietosisällön täydentämisen

artikkeli kokonaisuudessaan löytyy:

Hannele Hyppönen (toim.) Sosiaali- ja
terveydenhuollon tietotekniikan ja
tiedonhallinnan tutkimuspäivät.
Tutkimuspaperit 2008

Kiitos!